

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația ARAD, STR. EMINESCU 18	APARE DUMINECA Redactor: Pr. Ilarion V. Felea	ABONAMENTE: Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 150 Lei
---	--	--

SFÂNȚA EPISCOPIE ORTODOXĂ ROMÂNĂ A ARADULUI.

Nr. 1964/1943.

A N D R E I,

din mila lui Dumnezeu dreptcredinciosul Episcop al Eparhiei Aradului,
Ienopolei și Hălmaگیului.

Prea Cucernicilor și Otorafilor membri din cler și mireni ai Adunării noastre Eparhiale, har și milă dela Dumnezeu—Tatăl și dela Domnul nostru Iisus Hristos, iar dela smerenia Noastră arhierescă binecuvântare.

În temeiul art. 132 și 134 din Statutul pentru organizarea Bisericii ortodoxe române, convocăm Adunarea Eparhială a Aradului în sesiune ordinară pe ziua de

Duminecă, 23 Maiu 1943

ora 9 dimineața, când se va oficia Sfânta Liturghie și Chemarea Duhului Sfânt în Catedrala din Arad, după care va urma deschiderea Adunării Eparhiale, în sala festivă a Academiei teologice.

Arad în 4 Maiu 1943.

† A N D R E I
Episcopul Aradului.

Cele două fronturi

S'a spus cu dreptate că luptăm pe două fronturi: pe frontul extern și pe cel intern, pe frontul sângelui și al sufletului. Pe frontul sângelui luptă soldații noștri pentru apărarea patriei și pentru biruința creștinătății; pe frontul sufletului se dă lupta între credință și necredință, între certitudine și îndoială, între forța morală și indiferentism.

În vremea unui războiu total, pe viață și pe moarte, cum este cel de astăzi, nici nu e mirare că lupta se poartă și pe frontul armelor de foc, și pe frontul intern, al sufletelor.

Important de însemnat și de reținut, însă, este că frontul armelor se ține prin frontul sufletelor. Unde e rezistența morală mai mare, acolo va fi și victoria finală, sau cum spune Evanghelia: Cel ce va răbda până la sfârșit, acela se va mântui.

Înspirați din astfel de considerațiuni teoretice

și constatări practice, oamenii cu simț de răspundere dela conducerea Statului au hotărât inițierea unei campanii de propagandă patriotică și culturală în toată țara, pentru a înlătura zvonurile tendențioase și valurile de pesimism care asaltează și desarmează sufletele slabe de înger.

Acțiunea aceasta salutară este încredințată, dincoace de Munți, venerabilei asociații „Astra”, care de peste șapte decenii luptă cu un idealism pilduitor pe frontul răspândirii literaturii și a propagării culturii în masele poporului român. În vremurile cele mai grele, bătrâna „Astra”, binecuvântată de Biserică și ajutată de Școală, a ridicat în mijlocul poporului nostru și a purtat biruitor steagul optimismului moral.

Astăzi se află, la luptă, pe acelaș front, cu acelaș steag, cu aceiași luptători, preoți și învăța-

tori, la cari se adăugă marea armată – la începuturi așa de modestă – a cărturarilor neamului.

În săptămânile și lunile următoare, vor cutreera satele și orașele noastre solii „Astrei“, pentru a duce în popor duh de încredere, putere de credință și cuvinte de lumină. Nu mai încapă îndoială că pretutindeni vor fi primiți cu dragoste și încredere frățescă.

Este incontestabil că dacă în trecut, în vremurile vitrege prin care am trecut, prin mijloace mult mai modeste ca cele de astăzi, am ieșit biruitori, cu atât mai sigur vom izbândi astăzi, când lupta este așa de dreaptă și cauza așa de sfântă.

Un lucru însă trebuie să ne lămurim și însemnăm: apostolii satelor n'au dreptul să fie îndoelnici, niciodată. Ei totdeauna au datoria să fie optimiști și aproape de popor.

Pesimismul este o boală care aduce sigur moartea. Optimismul robust, optimismul creștin este caracteristica apostolului. După el se orientează, ca după lumina din întunec, întreg poporul.

Nu este semn mai vădit de lipsă a conștiinței apostolice, ca îndoiala sau pesimismul în sufletul preotului sau învățătorului.

Un slujitor și luptător creștin, chiar și când moare, închide ochii cu optimism, pentru a știe în cine și în ce crede. Știe că stă în slujba unor idealuri permanente, știe că lupta lui se sfârșește cu triumful binelui asupra răului. Creștinește nu se poate altfel.

În momentul când se pune în cumpănă viitorul neamului și al credinței creștine, nu mai încapă îndoială că toți trebuie să fim un trup și un suflet, un neam și o lege, un cuget și o simțire. Cu alte cuvinte solidari și încrezători în viitor.

În felul acesta unitatea și soliditatea frontului intern, susține și consolidează forța și triumful frontului extern, front din care după testamentul vovezilor și după legea strămoșilor noștri nu ne putem retrage onorabil decât morți sau biruitori – și liberi.

Sărbătoarea Învierii în orașul Arad

Biserica strămoșească, cu prilejul marelui praznic al Paștilor din acest an, a dus vestea marei biruinți a lui Iisus Hristos asupra morții, tuturor fiilor neamului nostru.

În orașul nostru P. Sf. Sa Părintele Episcop Andrei a dispus, ca bucuria învierii să fie împărtășită și celor cari din motive independente de voința lor n'au putut participa la sf. slujbe din biserici. Astfel:

1. La spitalul cu răniți 112 anexă, învierea a fost oficiată de către P. O. prot. Caius Turicu, ajutat de P. C. preoți: Bărbosu și Bogdan, iar Sf. Liturghie a fost oficiată de P. O. Turicu și păr. diacon prof. Rudneanu.

La sf. slujbe din spitalul sus zis, pe lângă soldații răniți au participat și cei 150 copilași, orfani de războiu.

2. La spitalul Central sf. slujbe ale Învierii au fost oficiate de către P. C. preoți: C. Caceu și V. Bilboacă.

3. La spitalul din cetate slujbele Învierii au fost celebrate de către P. C. preoți: Halbac și Greavu.

Răniților și orfanilor din războiu, pe lângă mana sufletească, li s'au împărțit și daruri: cozonaci, ouă etc.

Deși gândul nostru al tuturor este îndreptat în mod special la soldații noștri răniți și depe front, totuși Părintele nostru Episcop Andrei, n'a uitat nici de fiii rătăciți ai neamului, cari pentru diferite abateri dela legile creștine și ale țării se

află depuși la închisoare și bazat pe cuvintele Mântuitorului Iisus Hristos: „în temniță am fost și ați venit la Mine“ (Mat. 25, 36), după dedimineață a oficiat Învierea și mai târziu Sf. Liturghie, la Catedrală, necăutând la slăbiciunea corpului, – convalescent fiind încă, în urma grelei operații la care a fost supus, – a binevoit ca în chiar după amiaza primei zile de Paști să coboare în mijlocul robilor din penitenciarul din Arad.

La orele 3 p. m. toți arestații au fost adunați în sala mare a închisoarei, au participat la Vecernia oficiată de duhovnicul temniței păr. Pantoș. În întâmpinarea P. Sf. Sale au venit la închisoare și câteva doamne și domni, printre cari și d. Mitra ziarist, reprez. ziarului „Dacia“.

Fix la orele 4 p. m. P. Sf. Sa a sosit la penitenciar însoțit de P. O. Cornel Magieru vicarul Sf. Episcopii, primiți fiind de către dir. penitenciarului d. Rădulescu.

P. S. Sa s'a adresat deținuților printr'o cuvântare plină de putere duhovnicească și dragoste părintească, vorbindu-le despre: „Ce v'ar spune vouă Iisus Hristos, dacă astăzi s'ar coborî aici?“ Cuvintele P. Sf. Sale au avut mare efect asupra robilor, din ochii căroră curgeau lacrimi din belșug.

După cuvântare P. Sf. Sa, trecând printre deținuți, a avut pentru ei cuvinte de mângăere și sfaturi creștinești. Celor doi condamnați la moarte, le-a atras atențiunea asupra sufletului lor, îndemnându-i la pocăință, lăpădându-se de diavo-

lul care i-a îndemnat să facă crime. „Numai viața de ne-ar lăsa“, zice P. Sf. Sale unul din cei doi condamnați la moarte. „Aceasta nu este în mâna mea“ răspunde P. Sf. Sa, „dar voi care ați luat viața altora, viață pe care nu voi ați dat-o aveți grijă să nu faceți ca Covaci, care fiind un adevărat diavol, chiar și în clipele dinainte de a fi executat a cerut să bea, etc.“.

După aceea P. Sf. Sa a vizitat închisoarea, aflând peste tot: în celule, în ateliere, etc. o curățenie exemplară, ceea ce face cinste directorului închisorii.

Pe lângă povețele creștinești date robilor, P. Sf. Sa le-a făcut și daruri pământești: cozonaci, ouă, cârnați, etc.

Iată cum biserica noastră creștinească a adus mângăiere de Paști tuturor.

Facă bunul Dumnezeu ca sămânța sămănată de P. Sf. Sa, mai ales în temniță, să aducă roade bune: îndreptarea tuturor celor rătăciți.

Ioan Ungureanu

Răspuns unei acuze

În rubrica: „Cetire sau rostire liberă?“, deschisă în organul nostru eparhial, „Biserica și Școala“ Nr. 13 din 28 Martie 1943, Păr. N. Cimpoeș, pentru a și susține teza că predica trebuie scrisă și citită, dă următorul caz: „La Drumul Crucii“ dela M-rea Bodrog, în ajunul Schimbării la Față a anului 1939, un preot a spus, între altele, că Mântuitorul deaceia a fost răstignit fiindcă a fost păcătos. Atrăgându-i-se atențiunea — de chiar scriitorul acestor rânduri — că așa ceva nu se poate afirma, ci că Mântuitorul a luat asupra Sa păcatele noastre, preotul respectiv a recunoscut greșala și a spus că a fost numai un lapsus linguae. Ceea ce nu l-a împiedecat ca 14 August, în acelaș loc, să repete aceeași greșală. Dacă avea însă hârtiile, pe care — întors acasă să le cerceteze și apoi să se folosească de ele, o asemenea greșală nu se putea comite“.

Aceasta este o acuză. Și fiindcă acuzatul sunt eu, cel care scrie acest răspuns, în virtutea dreptului de apărare să-mi fie permis a dovedi netemeinicia acestei acuzații.

a) Acuzatorul spune neadevărul când afirmă n'aș fi avut „hârtiile pe care — întors acasă — să le cerceteze și apoi să se folosească de ele“. *Fiindcă eu mai am încă hârtiile și le păstrez* pentru a le pune la dispoziția oricui ar vrea să le vadă. Și oricine va putea să constate că predicile dela „Drumul Crucii“ sunt scrise de pe vremea aceea: într'o vreme au fost chiar la Păr. Ieromonah Lucaciu, care poate să dovedească

autenticitatea — în speță vechimea — lor. Tot așa se va putea constata că în unele locuri am făcut retușări, numai *în locul cu pricina nu este absolut nicio corectură*, așa că a rămas neschimbat. Așa încât acuzația nu poate dovedi nimic, tocmai în direcția în care vroia să aducă proba, că — adecă — predica trebuia scrisă. Subsemnatul își scrie totdeauna predica, o studiază, iar unele expresii le subliniază și le memorizează, și numai așa rostește predica liber, — căci dealtfel, s'a și exprimat într'un articol *pentru rostirea liberă a predicii* (v. Biserica și Școala Nr. 21, din a. 1939 art. Câteva observații pe marginea predicii noastre). Iar când nu este sigur pe text, o citește. Atunci? Păr. Cimpoeș mi-a făcut o primă nedreptate aducând „cazul“ meu ca probă „concludentă“ în favoarea citirii predicilor, probă care de data aceasta n'a dovedit nimic.

b) Preopinentul mai spune un neadevăr și când scrie că eu aș fi afirmat că „Mântuitorul de aceea a fost răstignit fiindcă a fost păcătos“. Cu riscul de a fi prea lung, dar și cu dreptul de a mă apăra, citez în întregime textul incriminat din meditația dela Popasul XI pe care am rostit-o cu textul dela (Isaia 53, 5): „El fusese străpuns pentru păcatele noastre“. După ce am vorbit despre pironirea lui Hristos, am continuat: „O, ce icoană înfricoșată e răstignirea! A fi „socotit cu cei fărădelege“ (Isa. 53, 12), cu niște tâlhari, și a-și sfârși viața pe cruce, ca și cei mai josnici criminali. Ce nedreptate! Priviți-l și vedeți, că nu-i durere ca durerea lui. Și, totuși, pe fața lui nu veți ceti decât iertare pentru ceice l-au răstignit. A meritat Iisus o moarte așa de grozavă? Nu! Dar fost-a el vinovat? N'a fost vinovat, dar s'a făcut „ocară“ (Ps. 108, 25) și „blestem“ (Gal. 3, 13) pentru noi, adecă a luat asupra sa toate păcatele oamenilor și a suferit în locul lor. „Căci pe el care n'a cunoscut păcatul, pentru noi l-a făcut (Dumnezeu) păcat“ (II Cor. 5, 21), El „a purtat păcatele noastre în trupul său pe lemn“ (I Pet. 2, 14). O, negrăită dragoste dumnezeiască! „El fusese străpuns pentru păcatele noastre și zdrobit pentru fărădelegile noastre — zice Proorocul — și prin ranele lui toți ne-am vindecat“ (Isa. 53, 5). De aceea a trebuit să moară Iisus, ca cel din urmă tâlhar, nu pentru vre-o vină de a sa, ci pentru toți blestemații și păcătoșii dela 'nceputul lumii și până la sfârșitul ei“.

Acesta este textul reprodus, până la o iotă, din predica rostită, unde am spus eu că „Mântuitorul de aceea a fost răstignit fiindcă a fost păcătos“???

S'ar putea obiectiona că având un „lapsus linguae“ — cum afirmă acuzatorul — poate voiți fi afirmat asemenea năzbâtie că Iisus „a fost păcătos“. Dacă prin absurd ași fi spus această enormitate la care nu m'ași fi pretat nici ca elev de

liceu, atunci totuși contextul întreg dovedește teza ortodoxă că Iisus a luat asupra-și păcatele noastre. Și atunci cum se face că și a doua oară s'a repetat acelaș lapus linguae? Dacă mi-aș fi „recunoscut greșala“ cum pe nedrept afirmă, n'aș mai fi repetat-o. Căci „perseverare diabolicum est“ — și sper că așa de rău nu mă ține fratele meu de altar. Dar cum stau lucrurile în realitate? Iată cum: Acuzatul s'a smintit de afirmația că Hristos s'a făcut „ocară“ și „blestem“ pentru noi și „pe el care n'a cunoscut păcatul, pentru noi l-a făcut (Dumnezeu) păcat“. Despre aceste expresii am și discutat, dar se vede că păr. Cimpoeș a uitat. Și singura mea vină pe care o recunoșteam era că nu am explicat cu deamănuntul aceste expresii, poate mai presus de înțelegerea poporului care mă asculta. Este aceasta un lapsus?! Dar aceste citate nu sunt dela mine, ci, precum se vede mai sus, sunt luate din sf. Scriptură. Iată cum se explică faptul că „lapsusul“ s'a repetat și a doua oară. Eu am cercetat înc'odată textul și l-am găsit ortodox, atât după Scriptură cât și după sf. Părinți, și l-am repetat, cu toată grija.

Intr'adevăr textele din fragmentul cuvântării mele nu s falsificate, și de altcum se pot înțări și cu altele. Așa scrie Sf. Pavel, că „Dumnezeu trimițând pe Fiul său întru asemănarea corpului păcatului, a împlinit aceea ce era cu neputință legii și a condamnat păcatul în corp, ca îndreptarea legii să se plinească întru noi“ (Rom. 8, 3). Iar Sf. Petru zice că „Iisus Hristos păcatele Insuși le-a ridicat în corpul să pe lemn, ca din păcate scăpând, să viețuim întru dreptate...“ (I Pet. 2, 24). Sf. Atanasie cel Mare spune în cartea sa contra Arienilor (I, 60) că „Cuvântul a primit asupra-și condamnarea și murind cu trupul pentru toți, a dăruit mântuie tuturor“. Iar sf. Ciril al Ierusalimului ne lămurește și mai mult, zicând (Catecheza 13, n. 33) că „Hristos a luat păcatul în corpul său pe lemn, ca noi prin moartea lui să murim păcatelor și să viețuim dreptății“. În Epistola către Diognet (n. 9) se spune că „Dumnezeu... a luat chiar păcatele noastre asupra sa“. Tot așa în Dogmatica de A. Comoroșan (Cernăuți 1889), din care am cules aceste citate, citim că „în toate aceste locuri se zice că asupra lui Iisus s'au pus păcatele noastre, certarea noastră. Iisus Hristos s'a făcut blăstem pentru noi, s'a făcut păcat pentru noi, că în corpul lui a condamnat Dumnezeu păcatul ș. c. l., prin cari toate expresiuni se indică, de tot clar cumcă Iisus Hristos s'a substituit pe sine pentru omenirea cea căzută, spre a satisface în locul ei dreptății lui Dumnezeu pentru păcatele ei“ (pg. 443—444). Deasemenea și în Dogmatica lui Olariu (Caransebeș 1916) stă scris că „Dumnezeu a transpus păcatele noastre asupra lui

Hristos, ca și dreptatea acestuia să ni se poată împărtăși (II Cor. 5, 21); iar *păcatul nostru a trecut asupra lui în moartea pe cruce* (cf. Gal. 3, 13). Astfel Hristos s'a făcut păcătos pentru noi și făcător de rele înaintea oamenilor, fără ca el să fi fost aceasta în realitate“ (pg. 219; cf. și Il. Felea: Curs de dogmatică a. 1938 — 1939 pg. 320—321; și Andruțzos: Dogmatica pg. 214—218). Cu această lămurire i-am rămas atunci dator celui ce mă acuză că eu aș fi putut spune că „Mântuitorul de aceea a fost răstignit fiindcă a fost păcătos“. Eu n'am spus altceva decât ce-am aflat în doctrina Bisericii noastre (și rog să fiu crezut că îmi adun cu grijă materialul), și anume că Iisus a luat asupra sa păcatul omenirii, și nu că a fost păcătos. Intrebați pe un copil de clasa patra primară și sigur că nu va spune că Iisus a fost păcătos. Căci este o mare deosebire între „a se face“ și „a fi“ cineva într'adevăr păcătos.

c) Acuzația în fine, este de reacredință, când interpretează grosolan vina mea de a fi vorbit prea dogmatic față de ascultătorii dela Drumul Crucii. Dacă, însă, și aceștia — care au ascultat destul de atenți — ar mărturisi că eu aș fi spus că Hristos „de aceea a fost răstignit fiindcă a fost păcătos“, atunci aceea ce am spus eu nu e o „greșală“, cum spune păr. Cimpoeș, ci este o erezie. Să-și caute deci martorii cari ar putea atesta învinuirea Sf. sale, și după ce au dovedit că am spus vreodată asemenea erezie, singur mă consider eretic — și încă recidivist — și cer tratamentul cuvenit ereticilor.

Preotul Petru Bogdan

Măreția Universului

D-l prof. univ. V. Pârvulescu, în conferința anunțată la Palatul Cultural din Arad despre „Originea Pământului și sfârșitul vieții“, a vorbit despre măreția Universului în viziunea astronomică. *)

Cele cinci simțuri se deosebesc mult ca putere de informație, pe care o dau omului. Simțul pipăitului are raza cea mai mică de acțiune. Prin el ne putem informa numai asupra lumii inconjurătoare din imediata apropiere. Pipăitul are cea mai mică rază de pătrundere. La fel e și gustul. Mirosul are o rază mai mare. Simțul auzului are o rază de acțiune socotită de 300 m. pe secundă. Simțul văzului este acela de care omul se poate servi mai mult în scopul de a se informa asupra lumii inconjurătoare. Văzul este simțul cel mai extraordinar al omului. Raza lui de acțiune, puterea lui de pătrundere e socotită a fi de 300.000 de km. pe secundă. El este simțul care ne informează asupra lumii inconjurătoare a spațiului cosmic. Prin urmare, calea de

*) Din pricina lipsei de spațiu, darea de seamă apare cu întârziere.

pătrundere a omului în Univers spre a se informa asupra lui este lumina. Cu toate acestea, însă, există o zonă a Universului în care omul nu mai poate străbate nici pe calea luminii spre a se informa asupra lui. Zona aceasta e zona incognoscibilului, fiindcă omul nu mai poate pătrunde în ea prin nimic; iar zona aceea în care omul poate pătrunde pe calea luminii, este zona cognoscibilului din Univers.

Universul este mărginit cel puțin în sensul acesta

În Univers există o ordine uimitoare; Universul este o ordine neînchipuit de mare, ceea ce arată și numirea lui grecească de Cosmos. Luând în ordinea existenței Universului material, — a lumii în care putem pătrunde prin simțuri, — pe om ca centru, într-o parte și în alta a lui, în sus și în jos dela om, Universul se întinde spre marginile lui. În sus, dela om se întinde „Macro-Cosmosul”; iar în jos — „Micro-Cosmosul”.

„Macro-Cosmosul” are ordinea următoare a formației: Omul — Pământul — sistemul solar, Galaxia, Meta-Galaxia. „Micro-Cosmosul” are ordinea următoare a formației: Omul — celula — atomul — electronul — neutronul.

Există o zonă a incognoscibilului în spațiul astronomic, și una în cel microscopic, în care lumina nu mai poate pătrunde. Omul nu mai are posibilitatea de a se informa asupra acestor părți ale Universului. Chiar Dumnezeu, pentru a le cunoaște, trebuie să dispună — și dispune — de alte mijloace de pătrundere în ele, decât cele materiale, cum este calea luminii.

Dela marginea, dela hotarul spațiului astronomic cognoscibil încolo, lumina începe a fi prea slabă pentru a mai putea avea rază de acțiune, pentru a mai putea pătrunde și a ne da ca informație imaginea reală a lucrurilor din Univers. (Nu le poate prinde și reda) Dela marginea zonei cognoscibile întinsă până în Micro-Cosmos, începe zona incognoscibilului în care pe calea luminei nu mai putem pătrunde (și altă cale nu mai avem) din cauză că raza de acțiune, puterea de pătrundere a luminii este prea mare și distruge imaginea lucrurilor.

Pentru corpurile microcosmice lumina e prea violentă.

În Univers, lucrurile, corpurile nu sunt izolate, răslețite, ci grupate, sistemizate, organizate. Corpurile constituesc sisteme, înciorchinări.

Așa sunt și în „Macro Cosmos” și în „Micro Cosmos”.

Corpurile mai mici sunt dominate, ținute în jurul lor de cele mai mari.

Toate corpurile cerești, toate astrele au formă sferică și aproape toate mat incandescente; sunt focuri sferice. Mișcările sunt de formă circulară și au aceeași direcție; sunt mișcări în același sens. Acest fapt indică aceeași origine a întregului Univers.

Spațiul astronomic în care sunt așezate astrele e atât de vast, în cât luminei, cu toată extraordinara ei viteză, îi trebuie milioane și milioane de ani, ca să-l străbată.

În spațiul cosmic materia e ceva extrem de rar, o adevărată excepție, — cu tot numărul imens de astre — față de restul spațiului, care este vid. Dar mult mai rară este

materia răcită. Vidul interplanetar, vidul dintre astre, — ceva ciudat, — ar avea însușiri fizice.

Raportul de mărime între unele astre și altele este foarte pronunțat. De pildă, sistemul solar: Soarele este în centrul sistemului.

Să ne închipuim Soarele ca o sferă incandescentă cu un diametru de 2 dm.

Pământul față de Soare, este ca un bob de mei față de sfera cu diametrul de 2 dm. Raportul de distanță între Soare și Pământ e ca și distanța de 1 km. între această sferă și bobul de mei. Cel mai îndepărtat astru din sistemul solar, al celei mai îndepărtate planete (Pluton) dela Soare ca distanța de aici la București (peste 500 km) între sfera amintită și bobul de mei. Aici ar fi această sferă, iar pe la București bobul de mei. Dar, în alte sisteme sunt distanțe și mii de ori mai mari ca aceasta, între astrele aceluiași sistem.

Între sisteme și sisteme, distanțele sunt mult mai mari.

Universul fizic cu toate corpurile lui seamănă cu particulele asvârlite în spațiu de un pulverizator.

Corpurile astre sunt grupate într-o mulțime de sisteme asemănătoare cu sistemul nostru solar: un soare în centru, planetele în jur, sateliții în jurul planetelor, asteroizii în jurul sateliților. Sistemele solare sunt grupate iarăși împreună cu soarii lor în centru, și așa mii de departe, în sisteme tot mai mari, până când formează un mare grup de sisteme, o mare înciorchinare, sisteme cosmice numite Galaxii.

Galaxia este așadar grupul uriaș format dintr'un imens număr de sisteme mai mici în care sunt așezate astrele.

Corpurile cerești își păstrează, toate, locurile pe care le au în sisteme, precum și mișcările cu aceeași regularitate.

Universul întreg e în mișcare.

„Calea Lactee” sau „Calea Robilor”, nu e un sector de cer vopsit cu lumină, ci o puzderie de corpuri cerești așezate toate în sisteme, care împreună formează această „Cale”. Ea nu-i altceva decât o Galaxie. În această Galaxie se află și sistemul nostru solar, împreună cu o mulțime de alte sisteme. Galaxia noastră, această „Cale Lactee” în care se cuprinde și sistemul nostru solar, e formată din 70.000.000.000 (șapte zeci miliarde) de astre. Ea are forma unei lentile. Sistemul nostru solar se află în lăuntru acestei lentile. Dacă pământul pe care locuim ar fi transparent, acest cer luminos pe care îl vedem deasupra noastră, tot așa l-am vedea și sub noi: tot ca o cale luminoasă. Pentru a străbate dela o margine la alta, Galaxia, ne trebuie milioane de ani de lumină. Dar afară de această Galaxie, sunt și altele. Se văd până azi cu telescopul un milion (1.000.000) de Galaxii în spațiul astronomic. Multe din ele au o formă de spirală. Dincolo de Galaxii este „Meta-Galaxia”.

Cu toată extraordinara viteză pe care o au astrele, față de imensitatea spațiului cosmic, mișcarea lor este foarte înceată

Corpurile cerești, astrele nu sunt formate dintr'o masă materială indivizibilă, ci dintr'o îngrămădire de particule, de atomi, care, la rândul lor sunt formați din alte particule și mii de mii. Toată îngrămădirea aceasta de materie are ceva fantastic în alcătuirea ei.

Gh. M.

Despre ce să predicăm?

În *Duminea Slăbănogului* (16 Maiu) se poate vorbi despre **Sănătate**.

O avere mai de preț decât toate comorile pământului este sănătatea. E adevărat, că numai atunci când am pierdut o ne dăm seama de neprețuita ei valoare, și am cumpăra-o cu bani mulți, dacă s'ar putea. Așa zice Scriptura, că „*sănătatea și zdrăvenia prețuesc mai mult decât aurul, și un trup voinic — decât avuții nenumărate*” (Sirah. 30, 16).

Așa încât acest mare bun al omenirii — sănătatea — merită să fie o preocupare de totdeauna a societății omenești. Astăzi orice Stat modern are un minister al sănătății publice, și este socotit cu atât mai civilizată, cu cât are spitale mai multe și mai modern utilitate, în care să fie preîntâmpinate boalele, iar ceice sufăr să își afle alinarea.

Iar faptul că Biserica creștină de Răsărit a înființat, încă din veacul al patrulea, primul spital din lume: Vasiliada din Cezareea Capadochiei, dovedește că creștinismul pune mare preț pe sănătatea trupească a omului. Și iată de ce: La învierea morților am amintit că și corpurile noastre vor învia și vor deveni preamărite, desăvârșite, nemuritoare, pentru a-și lua răsplata în veșnicie împreună cu sufletul al căruia vas a fost în timpul vieții pământești. Căci pentru mântuirea omului este necesar și corpul: Nu numai sufletul nostru lucrează împreună cu Harul divin, ci și corpul. E adevărat că prin Har sufletul se mântuie, dar cine s'ar putea îndoi că și asupra corpului omnesc se resfrânge lumina și puterea Harului? Biserica noastră are slujbe speciale pentru bolnavi și se roagă mereu „pentru sănătatea tuturor”. Ceeace nu înseamnă, însă, că ea ignorează știința medicului sau o concurează, fiindcă creștinismul nu se uită numai la trupul omnesc, ci și mai adânc. Sănătatea, după doctrina creștină, pornește dela marea realitate a ființei omenești: dela suflet.

În grija pentru sănătatea fiilor săi, Biserica își are felul său de a vedea și metoda proprie de tămăduire. Terapeutică creștină privește în sufletul omului cauza sănătății sau a boalei trupesti. Oricât de neștiințific ar părea acest metod, totuși el este întemeiat. E știută legătura strânsă ce există între suflet și trup, și influența pe care o au unul față de celălalt — fapt dovedit de știința de azi. Acest lucru îl dovedește un medic și gânditor vestit (Alexis Carrel) într-o carte a sa în care amintește mai multe vindecări minunate datorite legăturii strânse dintre suflet și corp. Aceste vindecări se datoresc sufletului curat și credincios al bolnavului, dar uneori și rugăciunii altora, când e făcută cu credință. Un alt medic

(Coulé), și mulți medici de azi într-o oarecare măsură, a încercat ca prin „vindecarea” sufletului să vindece boalele trupesti. Apoi chiar descântecele naive ale poporului nostru presupun această influență reciprocă a sufletului față de corp și invers.

Dar mai presus de orice știință omenească sf. Scriptură ne lămurește mai temeinic în această privință. În cartea Regilor ni se spune despre regele din Iuda, Ezechia (Hischia, a. 728—699 î. de Hs.), care în urma păcatelor sale a căzut „bolnav pe moarte”. Atunci Dumnezeu a trimis la dânsul pe prorocul Isaia să-i anunțe că va muri. Iar regele s'a rugat fierbinte lui Dumnezeu, și iarăși a fost trimis profetul să-i spună din partea Tatălui ceresc: „Ți-am auzit rugăciunea, și ți-am văzut lacrimile. Iată că te voi face sănătos: a treia zi te vei sui la Casa Domnului” (II Impărați 20, 1—5). Și astfel, după ce mai întâiu s'a tămăduit în sufletul său, Ezechia s'a vindecat și trupest. Dar și mai lămurit ne învață despre acest adevăr evanghelia de azi: După ce l'a vindecat pe slăbănogul bolnav de 38 ani, întâlnindu-l din nou în biserică, Mântuitorul îi spune: „*Iată că te-ai făcut sănătos: de a cum să nu mai păcătuiești, ca să nu-ți fie ceva mai rău*” (Io. 5, 14). Din aceste cuvinte ale lui Iisus reiese că pricina bolii aceluia slăbănog este păcatul; leacul recomandat — ferirea de păcat. De fapt și atunci când Hristos a mai vindecat și pe slăbănogul din Capernaum, precum și pe alți bolnavi, le ierta mai întâi păcatele și apoi îi tămăduia (Mt. 9, 2; Mc. 2, 3). Prin toate aceste vindecări avem o ilustrare a învățaturii, că *boalele sunt urmarea păcatelor*, cu care stau în strânsă legătură de cauză și efect, — precum și *sănătatea este urmarea curățeniei sufletești*.

Într'adevăr, strămoșii neamului omnesc au eșit perfecți din mâna Creatorului: Pentru că sufletul le era neprihănit, și corpul le era puternic și lipsit cu totul de suferințe și boale, având chiar puțința de a fi nemuritor. După ce-au păcătuit, pierzând Harul lui Dumnezeu și neprihănirea sufletului, au pierdut și sănătatea trupească. Boalele, durerile de tot felul și moartea au intrat în lume prin această poartă a păcatului (Gen. 3, 16 și 19; Rom. 5, 12; 6, 23). Și precum păcatul strămoșesc, totașa și păcatele noastre personale sunt cauza boalelor și a morții, implicit: Cu cât cineva păcătuiește mai mult, cu atât mai repede aleargă spre moarte.

Păcatele au dus pe regele Saul la pierderea domniei și mai pe urmă la boală, iar apoi la moarte silnică. Sunt, pe lângă cel din evanghelia de azi, încă multe exemple de acestea în Scriptură. Dar și în viața noastră aflăm nenumărate exemple de acest fel. Priviți întinsa mizerie a boalelor sociale din lume, și-mi veți da dreptate. În rana și

înfățișarea boalei citești ușor păcatul care a produs-o. Dacă nu este păcatul celui ce suferă, apoi este păcatul părinților, sau al strămoșilor săi. Dacă nu este o pedeapsă, este totuși o urmare a neglijenței față de trupul său: tot păcat fiind și aceasta.

E adevărat că unele boale sunt admise de Dumnezeu ca un mijloc de mântuire a sufletului, sau de încercare a răbdării ori a credinței noastre, ca la Dreptul Iov, bunăoară; sau pentru ca să se arate puterea lui Dumnezeu printr'ânsele, ca la orbul din naștere (Io. 9, 3). Dar îndeobște boalele sunt „plata răutății noastre”, precum citim în cărțile bisericești. Deaceia în rugăciunile pentru bolnavi din Molitfelnic mai întâiu se cere dela Dumnezeu iertarea păcatelor celui bolnav și apoi tămăduirea lui. Așa se roagă preoții care slujesc sf. maslu către Hristos: „dăruiește vindecare neputinciosului tău rob, îndură-te și miluește pe acela ce mult a greșit și-l izbăvește de păcate”. Adecă se anulează întâiu cauza: păcatul, ca să dispară apoi efectul: boala. Acest metod al slujbelor bisericești, care sunt alcătuite pentru felurite boale, ajută uneori acolo unde știința omenească nu mai poate ajuta. Le tămăduiește întâiu sufletul și apoi se vindecă și trupul în consecință. „De este cineva bolnav între voi — îndeamnă sf. Iacob — să cheme pe preoții bisericii și să se roage pentru el, ungându-l cu untdelemn în numele Domnului; și rugăciunea credinței va mântui pe cel bolnav și-l va ridica Domnul, iar de va fi făcut păcate i se vor ierta” (Iac. 5, 14-15). Evidența acestui adevăr o exprimă cu toată convingerea sf. Ioan Gurădeaur, când spune: „Nu este oare acelaș lucru a alunga boalele trupului cu a arunca povara păcatelor?”

Dar precum și în medicină boalele nu numai că se vindecă, ci mai bine este să se prevină, adecă să se îngrijească din timp sănătatea, tocmai pentru ca să nu apară boalele, totașa în „medicina sufletească” aceste boale trebuiesc preîntâmpinate. Morala creștină, plină de învățături și precepte care preîntâmpină bolile trupesti și sufletești este astfel cea dintâi igienă. În sf. Evanghelie vom afla sfaturile de ce să ne ferim, cum trebuie să trăim și ce să facem, ca să rămânem deplin sănătoși sufletește și apoi trupest. Căci sănătatea în primul rând trebuie să fie în suflet. Sănătatea trupestă urmează apoi, ca o consecință naturală. Așa încât ca o completare a sentinței latine: „Minte sănătoasă în corp sănătos” noi am putea rosti adagiul creștin: „Și corp sănătos prin suflet neprihănit!”

Iată, prin urmare, terapeutica și igiena duhovnicească: grija pentru neprihănirea și curățenia sufletului în primul rând; căci în suflet zămislește

atât boala cât și sănătatea trupului nostru.

Ca și odinioară la lacul Vitezda, mulțimea multă de bolnavi, pe care numai îngrijirea trupestă nu-i poate ridica din zăcere, așteaptă vindecarea trupului lor și ceva mai mult. La fiecare pat de bolnav lângă căpătâul căruia află o carte de rugăciuni sau o biblie, să știi că, afară de medic, este așteptat și mai vârtos, cu mult dor, Iisus Hristos, căci numai el poate da sănătatea deplină: sănătatea sufletului omenească mai păcătoșit azi ca oricând. Azi este mai mare lipsă de harul său vindecător, pentru că azi sunt durerile mai mari și ranele mai adânci și boalele mai grele... Să avem răbdare în „Doftorul sufletelor și al trupurilor” noastre, în Hristos. El a venit în lume ca să vindece toată boală și neputința în popor (Mat. 4, 23), să curățească pe oameni de pricina durerilor, care este păcatul (Io. 5, 14).

Precum odinioară slăbănogului, el ne dă aceeași veșnică rețetă: „De acum să nu mai păcătuești...” Dacă voești să fii sănătos ferește-te de păcat: fi cumpătat, fugi de desfrâu, de beție de lăcomie, de ură. Fii bun și iertător! Căci așa spunea cineva (Feuchtersleben): „Dacă nu-l veți face mai bun pe om, nu visați să-i păstrați sănătatea”. Deaceia: prin virtute la sănătate! Viața morală ne asigură cea mai desăvârșită sănătate. Vrei să fii sănătos? Fii totdeauna curat. Sufletul curat face trupul sănătos. Iar viața curată ca cristalul îți va câștiga o sănătate tare ca diamantul.

B.

Informațiuni

■ **Vizite arhieresti.** Prea Sfinția Sa Părintele nostru Episcop Andrei, — în dorința de a se informa personal despre pregătirea spirituală a păstoriților din apropierea orașului de reședință, — a vizitat în Sâmbăta Patimilor toate bisericile și capelele din suburbile Aradului închinându-se în fața Mormântului Domnului.

Cu ocazia zilei muncii din 1 Mai, a luat parte la sfințirea troiței din curtea fabricii Astra, ridicată întru amintirea eroilor morți în războiul sfânt, dintre muncitorii acelei fabrici. Fiind adunați la această solemnitate toți muncitorii fabricii, P. Sf. Sa le-a ținut o cuvântare, arătând rolul muncitorului român în actualele timpuri de desfigurare spirituală, pornită și sprijinită de diavolul roșu dela răsărit. — Locul muncitorului român nu poate fi alături de acest monstru, dușman al omenirii și în special al sufletului nostru românesc.

D.

■ † Pr. Nicolae Mărgineanu din Nădlac, după o grea operație într-o clinică din Sibiu, a încetat din viață Miercuri în 21 Aprilie 1913, răpus de moarte în plină bărbăție.

Transportat acasă, înmormântarea i s'a oficiat în 23 Aprilie.

La înmormântare au servit preoții: D. Roșcău și I. Nădăban din Șeitin, Gh. Gruin și R. Codreanu din Semlac, V. Lugojan-Arad, preoții sârbi Slavko V. Ostojic și Liubomir Ivanov din Nădlac și T. Șerb din Nădlac.

La prohodul din biserică au vorbit preoții D. Roșcău și T. Șerb. La cimitir au vorbit, în numele consiliului comunal: Dimitrie Micu notar, în numele corpului didactic: Iulian Chicin învățător, în numele „Astrei“ Gh. Lenghel învățător, iar în numele preoției diferitelor confesiuni pâr. L. Ivanov.

Au fost prezenți: reprezentanții bisericii ort. sârbe cu preoții, reprezentanții bisericii unite în frunte cu pâr. protopop Ioan Cismaș, reprezentanții bisericii evanghelice cu pâr. protopop Ioan Bujna și pâr. Dușan Cesnak, biserica reformată prin pâr. protopop Carol Hegyi, apoi consiliul comunal în frunte cu primarul: Constantin Sina și primnotarul Dim. Micu, corpul didactic în frunte cu înv. Iulian Chicin, societatea culturală „Astra“ cu Gh. Lenghel înv. — meseriașii, plugarii și foarte mulți credincioși Nădlăcani.

Au cântat corul societății culturale „Astra“ sub dirijarea d-lui înv. Ioan Popa și corul Plugarilor sub conducerea d-lui Gh. Silaghi și Gh. Precupaș-iunior.

Pr. N. Mărgineanu s'a născut în Nădlac la 14 Decembrie 1887. După ce a făcut liceul la Seghedin și a studiat teologia la Arad, în Aprilie 1913 a fost hirotonit pentru parohia Nădlac, unde a păstorit 30 ani împliniți, până la moarte.

Oricine a cunoscut figura impunătoare, firea blândă și inima bună a părintelui Nicolae, nu poate decât să regrete sincer trecerea lui prea de vreme din parohia și din slujba sa.

În biserică, în școală, în toate demnitățile și societățile culturale și caritative, N. Mărgineanu a fost un adevărat părinte sufletesc, un om de inimă și de inițiativă un luptător și îndrumător cumpănit, un iubitor de Patrie și Biserică, un „preot blând, răbdător, împăciuitor și modest“.

Dumnezeu să-i facă parte de răsplata slugilor credincioase, iar soției sale îndurerate să-i trimită harul mângâerii Sale.

■ Revista „Biserica Bănățeană“, în urma demisiei P. C. S. Pâr. Prot. stavr. Dr. Șt. Cioroianu, va fi redactată în viitor de P. C. I. Crăciunel, tinărul vicar al Eparhiei Timișoarei.

■ Program cultural. În vederea unei înviorări a propagandei culturale în județ, dl gen. i. r. S. Banciu prefectul județului, a întrunit la Palatul Cultural Duminecă în 2 Mai c. pe membri așezămintelor culturale, administrative și a întreprinderilor comerciale, economice și industriale din oraș și județ. După cuvântările rostite de reprezentanții instituțiilor publice, dl prof. univ. Al. Borza a detestat politicianismul și confesionalismul din sânul „Astrei“, — dl Dr. O. Lupaș a cetit programa activității culturale în oraș și județ, care se va desfășura în luna Mai. Lucrarea va începe Duminecă în 9 Mai cu delegați dela centru. Se vor reorganiza toate despărțămintele și cercurile „Astrei“, și se vor ține conferințe cu subiecte de actualitate în toate Duminecile, încadrate în șezători artistice, pregătite de factorii culturali locali.

Despre rosturile și metodele de lucru ale „Astrei“ a vorbit delegatul centrului, dl prof. univ. Al. Borza.

■ Sindicatul Presei Române din Ardeal și Banat, a organizat Duminecă, 2 Mai c. în sala Teatrului Comunal din Arad, un festival literar și artistic.

După salutul de binevenire, rostit de dl Dr. O. Lupaș, a vorbit dl Dr. S. Bornemisa, președintele Sindicatului și a recitat patru poezii patriotice poetul Iustin Ilieșiu.

A urmat conferința dlui Ion Clopoțel fost redactor al Românului și actual redactor al valoroasei reviste „Societatea de mâine“, despre istoricul presei ardelenice și despre rolul gazetarilor arădani în pregătirea Unirii.

După conferință au recitat poezii d-nii P. Sfetca, Gr. Bugariu, Lucian Emandi, d-na Florica Ciura-Stefănescu. Au mai cetit din operele lor d-nii V. Birou și A. Buteanu, iar dl Dinculescu și d-na S. Simonetti au cântat cântece românești.

Școala de Duminecă

20. Program pentru Dum. din 16 Mai 1943.

1. Rugăciune: „Învierea lui Hristos văzând...“
2. Cântare comună: „Hristos a înviat...“
- 3—4. Cetirea Evangheliei (Ioan 5, 1—15) și Apostolului (Fapt. Ap. 9, 32—42) zilei, cu tâlcuire.
5. Cântare comună: „Cu trupul adormind...“
6. Cetire din V. T.: Iosif se face cunoscut fraților săi. (Fac. cap. 45).
7. Povește morale: Indemnuri la răbdare. (Înț. Isus Sirah cap. 2).
8. Intercalații: (Poezii rel. etc).
9. Cântare comună: Cu noi este Dumnezeu.
10. Rugăciune: Rugăciunea 11 dela Utrenie. (Liturghier pag. 42).

(A se vedea „Instrucțiunile“ din Nr. 1/1943).

A.